

พัฒนาการของการสักยันต์ไทย: จากพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์สู่ศิลปะบนเรือนร่าง
THE EVOLUTION OF THAI SACRED TATTOOS:
FROM SACRED RITUALS TO BODY ART

พระมหาวัชรกร กิตติปัญญา

Phramaha Watcharagorn Kittipanyo

วัดมหาจุฬาลงกรณราชูทิศ

Watmahachulalongkornrachuthit

Corresponding Author E-mail: 6301502035@mcu.ac.th

Received March 1, 2023

Revised March 20, 2023

Accepted April 12, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งศึกษาพัฒนาการของการสักยันต์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยพิจารณาปัจจัยด้านความเชื่อ คติ วัฒนธรรม และสังคมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการสักยันต์ในแต่ละยุคสมัย ผลการศึกษาพบว่า การสักยันต์ไทยมีพัฒนาการจากพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่อยู่คู่สังคมไทยมาแต่โบราณ สู่การเป็นศิลปะบนเรือนร่างที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลให้รูปแบบ ลวดลาย และความหมายของยันต์มีความหลากหลายมากขึ้น ขณะที่คุณค่าด้านความศักดิ์สิทธิ์ลดน้อยลง อย่างไรก็ตาม การสักยันต์ไทยก็ยังคงเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าที่ควรอนุรักษ์และสืบทอดสู่คนรุ่นหลังต่อไป

คำสำคัญ: สักยันต์, ยันต์ไทย, พิธีกรรม, ศิลปะ, ร่างกาย

Abstract

This article aims to examine the evolution of Thai sacred tattoos from the past to the present by considering factors of belief, culture, and society that influence the change of sacred tattoos in each period. The results show that Thai sacred tattoos have evolved from sacred rituals that have been with Thai society since ancient times into body art that has become widely popular nowadays. This change has caused the patterns, designs, and meanings of the tattoos to become more diverse, while the sacred value has decreased. However, Thai sacred tattoos are still valuable wisdom that should be preserved and passed on to future generations.

Keywords: Sacred Tattoo, Yantra, Ritual, Art, Body

บทนำ

การสักยันต์เป็นวัฒนธรรมที่มีมาอย่างยาวนานในสังคมไทย โดยมีพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย ในอดีต การสักยันต์ถือเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ เพื่อคุ้มครองปกป้อง และช่วยเสริมสิริมงคลแก่ผู้สัก ร่างกายที่สักยันต์จึงกลายเป็นวัตถุที่บรรจุพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์ อย่างไรก็ตาม ในยุคสมัยปัจจุบัน บริบทของการสักยันต์มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก กลายเป็นศิลปะบนเรือนร่างที่

มีความหมายทางสุนทรียะและการแสดงออกทางตัวตนมากขึ้น มีการนำลวดลายยันต์ไปประยุกต์เป็นงานออกแบบ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้า เครื่องประดับ ของตกแต่งบ้าน ฯลฯ สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงคุณค่า และการรับรู้ที่คนในสังคมมีต่อสักยันต์

บทความนี้จะศึกษาพัฒนาการของการสักยันต์ไทย ตั้งแต่อดีตที่เป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่มีความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติ จนมาถึงปัจจุบันที่เป็นศิลปะบนเรือนร่าง โดยพิจารณาผ่านมิติด้านประวัติศาสตร์ คติความเชื่อ วัฒนธรรม และสังคมที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการสักยันต์ในแต่ละยุคสมัย รวมทั้งวิเคราะห์ถึงปัจจัยที่ทำให้คุณค่าและความหมายของการสักยันต์เปลี่ยนไป ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อฉายภาพให้เห็นถึงความสำคัญของการสักยันต์ในฐานะที่เป็นทั้งศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาอันล้ำค่าของไทย

ประวัติความเป็นมาของการสักยันต์ไทยในฐานะพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์

ในอดีต การสักยันต์เป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อทางศาสนาและไสยศาสตร์ มีมาแต่โบราณกาล แต่ยังไม่มีความชัดเจนว่าเริ่มขึ้นเมื่อใด มีข้อสันนิษฐานว่าคนไทยรับเอาวิธีการสักยันต์มาจากลังกา เนื่องจากมีศิลาจารึกสุโขทัยที่กล่าวถึงการโยกยันต์บนใบลาน และการสักยันต์ลงบนผิวของพระสงฆ์ (เฉลิมพล มั่งคั่ง, 2559)

การสักยันต์ถือเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่ต้องทำโดยพระสงฆ์หรือครูบาอาจารย์ผู้มีวิชาอาคมเท่านั้น มีการเตรียมการล่วงหน้าอย่างพิถีพิถัน เช่น การกำหนดฤกษ์ยามที่เหมาะสม การจัดเตรียมข้าวของเครื่องใช้ เช่น เข็มสัก หมึก ดอกไม้ รูป เทียน ฯลฯ รวมทั้งการเตรียมตัวของผู้รับยันต์ ที่ต้องละเว้นสิ่งต้องห้ามและปฏิบัติตนภายใต้ข้อห้าม มีพิธีกรรมบูชาครูบาอาจารย์ เชิญเทพดาอารักษ์ จากนั้นจะทำพิธีสักโดยพระหรือครูผู้ประกอบพิธีจะท่องคาถาอาคมไปพร้อมๆ กับการลงเข็มสัก เพื่อให้ยันต์นั้นศักดิ์สิทธิ์

นอกจากการสักลงบนผิวหนังแล้ว ยังมีการสักยันต์ลงบนวัตถุต่างๆ เช่น ฝ้ายยันต์ แผ่นทองคำ แผ่นเงิน แผ่นไม้ เป็นต้น โดยใช้เข็มจุ่มหมึกแล้วแทงลงไป ทำให้ได้ภาพยันต์ที่คมชัดเหมือนการสัก ข้อแตกต่างของการสักลงบนร่างกายและการสักลงบนวัตถุ คือ การสักลงบนร่างกายมีคาถาอาคมกำกับ ทำให้ภาพยันต์มีอำนาจเหนือธรรมชาติในตัว ส่วนยันต์ลงบนวัตถุเป็นการเขียนหรือพิมพ์ภาพยันต์ลงไปเฉยๆ ไม่มีพลังศักดิ์สิทธิ์ในตัวเอง แต่ผู้ครอบครองต้องบูชาและเสริมอำนาจปลุกเสกเป็นพิเศษ

ตำแหน่งการสักยันต์บนตัวคนมีความสำคัญ โดยยึดหลักจักระ เช่น สักยันต์ที่หน้าผาก เพื่อเสริมบุญบารมี สักที่หลังเพื่อคุ้มครองอันตรายจากข้างหลัง สักที่แขนเพื่อเสริมพลังอำนาจ สักที่หน้าท้องเพื่อคุ้มครองเสริมสิริมงคล ภาพยันต์ที่นิยมสักได้แก่ ยันต์ห้า ยันต์เก้า นะหน้าทอง พญาครุฑ เทพพนม เป็นต้น แต่ละยันต์จะมีคติความเชื่อและพลังอำนาจเฉพาะตัว (นิธิตา บูรณเศรษฐกุล, 2555)

ในยุคสมัยก่อน การสักยันต์จึงถือเป็นพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ที่แฝงไปด้วยคติความเชื่อ มีความหมายลึกซึ้งทางจิตวิญญาณ มากกว่าแค่ความสวยงามภายนอก ร่างกายจึงกลายเป็นพื้นที่รองรับอำนาจเหนือธรรมชาติที่ศักดิ์สิทธิ์ ผู้ที่ได้รับการสักยันต์จะเกิดความเชื่อมั่น หนักแน่น กล้าหาญ เปี่ยมด้วยพลังอำนาจ สะท้อนให้เห็นถึงคติความเชื่อและพิธีกรรมดั้งเดิมของการสักยันต์ที่ผูกอยู่กับพลังเหนือธรรมชาติ ก่อนจะค่อยๆ เปลี่ยนแปลงไปในยุคปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงรูปแบบและความหมายของยันต์ในยุคสมัยต่างๆ

รูปแบบและความหมายของยันต์ไม่ได้หยุดนิ่ง แต่มีพัฒนาการปรับเปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย โดยได้รับอิทธิพลจากปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนา แต่เดิมนั้น การสักยันต์มักผูกอยู่กับความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ เวทมนตร์คาถา และอำนาจเหนือธรรมชาติ แต่เมื่อพุทธศาสนาเข้ามามีบทบาทมากขึ้น รูปแบบยันต์จึง

ผสมผสานกับหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา มีการนำพุทธคุณ พุทธศาสนสุภาษิต หรือตัวอักษรบาลีมาประกอบเป็นยันต์ เช่น ยันต์พุทธรูปปางต่างๆ ยันต์ตะกรุดโทน เป็นต้น (พระราชรัตนรังษี, 2553)

นอกจากนี้ ยังมีการผสมผสานความเชื่อเรื่องโหราศาสตร์ ดาราศาสตร์ และไสยศาสตร์เข้ากับการสักยันต์ด้วย ทำให้เกิดยันต์ที่มีรูปแบบหลากหลายมากขึ้น เช่น ยันต์นะที่มีความเชื่อเรื่องการเสริมโชคกลางและคงกระพัน ยันต์โสฬสมงคลที่เชื่อว่าจะช่วยปัดเป่าสิ่งชั่วร้าย ยันต์เมตตามหานิยมที่เชื่อว่าจะช่วยดลบันดาลให้เป็นที่รักใคร่เมตตาแก่ผู้คน เป็นต้น การสักยันต์ในยุคนี้จึงมีความหลากหลายทั้งด้านรูปแบบและความหมายตอบสนองความต้องการทางใจของผู้คนได้มากขึ้น

การสักยันต์ได้รับความนิยมแพร่หลายมากในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น โดยเฉพาะในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการนำภาพจิตรกรรมจากวัดโพธิ์มาดัดแปลงประยุกต์เป็นลวดลายสักยันต์ ไม่ว่าจะเป็นลายกนก ลายเทพพนม ลายพญานาค ลายหน้าพระพิฆเนศ ฯลฯ ขณะเดียวกันก็เริ่มมีการสักลวดลายสวยงามเพื่อความงามเชิงศิลปะมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นสูงและเจ้านาย จะนิยมสักลายแบบศิลปะร่วมสมัย เช่น ลายดอกไม้ ลายเถาวัลย์ หรือลายรูปสัตว์ในท่วงท่าต่างๆ โดยมีจุดประสงค์เพื่อความสวยงามประดับตกแต่งร่างกายเป็นหลัก (กรมศิลปากร, 2560)

ในช่วงสมัยใหม่เป็นต้นมา การสักยันต์ค่อยๆ ปรับเปลี่ยนความหมายจากพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ เป็นการสักเพื่อความสวยงาม การแสดงออกทางศิลปะบนเรือนร่างมากขึ้น โดยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก สะท้อนให้เห็นจากลวดลายสักสมัยใหม่ที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นลายกราฟฟิก ลายเรขาคณิต ลายนามธรรม ลายสัญลักษณ์ ฯลฯ โดยให้ความสำคัญกับองค์ประกอบศิลป์ เส้น สี ความงดงามของภาพ ลึกลงไปกว่านั้นคือการใช้การสักเป็นสื่อในการแสดงออกถึงอัตลักษณ์ส่วนตัว โลฟิสต์ รัสนิยม โลกทัศน์ ปรัชญาชีวิต ฯลฯ

จะเห็นได้ว่าการสักยันต์ไทยมีพัฒนาการปรับเปลี่ยนรูปแบบและความหมายมาโดยตลอด ภายใต้อิทธิพลของสังคม วัฒนธรรม และค่านิยมที่ค่อยๆ เปลี่ยนไปในแต่ละยุคสมัย จากเดิมที่เคยผูกอยู่กับความศักดิ์สิทธิ์ ความเชื่ออำนาจเหนือธรรมชาติ ก็ค่อยๆ กลายมาเป็นเรื่องของสุนทรีย์ ศิลปะ และการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์มากขึ้น อย่างไรก็ตาม แม้รูปสักภายนอกจะเปลี่ยนไป แต่เบื้องลึกการสักยันต์ก็ยังคงเป็นวัฒนธรรมการตกแต่งร่างกายที่สัมพันธ์อยู่กับจิตวิญญาณและความเชื่อภายในจิตใจของผู้คนเสมอมา

การเปลี่ยนแปลงวิธีการสักยันต์และเทคนิคการสัก

นอกจากรูปแบบและความหมายของการสักยันต์จะเปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยแล้ว วิธีการและเทคนิคการสักก็มีพัฒนาการเช่นกัน ในอดีตการสักยันต์เป็นเรื่องของช่างฝีมือเฉพาะทาง โดยมีพระภิกษุสงฆ์และหมอมือช่ำผู้ชำนาญศาสตร์แห่งยันต์และอาคมเป็นผู้สัก ใช้อุปกรณ์สักที่ทำจากไม้แกะสลักและเข็มโลหะสักด้วยมือ (Hand-poked) ทีละจุดๆ อย่างประณีต ใช้เวลานาน รวมถึงต้องประกอบพิธีกรรมทางศาสนาควบคู่ไปด้วย จึงถือเป็นภูมิปัญญาชั้นสูงที่สืบทอดต่อกันมารุ่นต่อรุ่น (งามพิศ สัตย์สงวน, 2528)

ต่อมาในยุคสมัยใหม่ เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทกับงานสักมากขึ้น มีการใช้เครื่องสักไฟฟ้าที่ให้แรงดันและความเร็วในการสักสูง ช่วยให้การสักทำได้รวดเร็ว แม่นยำ และมีความปลอดภัยมากขึ้น อุปกรณ์ที่ใช้ก็มีความหลากหลาย ทั้งเข็มสัก หมึกสี เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ฯลฯ รูปแบบการสักแบบใหม่จึงเน้นความสวยงาม ศิลปะ และความคิดสร้างสรรค์ของลวดลาย ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับลายโบราณหรือพิธีกรรมเหมือนแต่ก่อน ขณะเดียวกัน คนที่จะมาเป็นช่างสักก็ไม่จำเป็นต้องผ่านการบวชเรียนหรือศึกษาวิชาอาคมโดยเฉพาะ แต่ต้องมีทักษะด้านศิลปะและการออกแบบ รวมทั้งความรู้เรื่องสุขอนามัย ซึ่งหาเรียนได้จากสถาบันฝึกอบรมช่างสักโดยเฉพาะ หรือเรียนรู้กันเองผ่านการฝึกปฏิบัติ

การพัฒนาเทคนิคและอุปกรณ์การสักสมัยใหม่ ส่งผลให้เกิดสไตล์การสักหลากหลายแนวทางมากขึ้น สามารถตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะบุคคลได้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นแนวการสักเหมือนจริง (Realistic) การสักเส้นเรขาคณิต (Geometric) การสักกราฟิก (Graphic) การสักลายญี่ปุ่น (Japanese) หรือแม้แต่การสักแนว Minimal ที่เรียบง่าย เป็นต้น ช่างสักยุคใหม่จึงต้องมีทักษะในการออกแบบลวดลายให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า รวมทั้งบริหารจัดการร้านสักให้มีความน่าเชื่อถือ สะอาด ปลอดภัย และมีมาตรฐานรองรับ

อย่างไรก็ตาม แม้เทคนิคการสักสมัยใหม่จะมีความก้าวหน้า แต่ปัจจุบันก็ยังมีการสักยันต์แบบดั้งเดิมหลงเหลืออยู่ โดยเฉพาะการสักยันต์เพื่อวัตถุประสงค์ด้านความเชื่อ พิธีกรรม หรือการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เช่น การสักยันต์แบบโบราณของชาวไทยใหญ่ การสักยันต์ของชาวเขาเผ่าต่างๆ เป็นต้น ซึ่งยังคงรักษารูปแบบวิธีการสักด้วยมือแบบดั้งเดิมเอาไว้ มองว่ามีคุณค่าทางจิตวิญญาณมากกว่าเทคนิควิธีการสมัยใหม่ ขณะเดียวกันก็เป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิมให้คงอยู่สืบต่อไป

การเปลี่ยนแปลงเทคนิควิธีการสักยันต์ จึงสะท้อนให้เห็นถึงพลวัตของศิลปะและวัฒนธรรมการสัก ที่ปรับตัวและพัฒนาไปตามความเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย จากการสักด้วยมือแบบโบราณ สู่การสักด้วยเครื่องไฟฟ้าที่ทันสมัย ทำให้ลวดลายสักมีความสวยงามสมจริงมากขึ้น การสักกลายเป็นงานศิลปะที่อิสระหลากหลาย ตอบสนองไลฟ์สไตล์และรสนิยมส่วนบุคคลได้มากขึ้น แต่ขณะเดียวกันการสักแบบดั้งเดิมที่เน้นคุณค่าทางจิตวิญญาณก็ยังคงอยู่คู่สังคมไทยเช่นกัน สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและลักษณะผสมผสานระหว่างความเชื่อ ศิลปะ และเทคโนโลยีในวัฒนธรรมการสักยันต์ไทยปัจจุบัน

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และการให้ความหมายใหม่ต่อการสักยันต์ในปัจจุบัน

ในอดีต การสักยันต์มักผูกโยงกับเรื่องของความเชื่อ ศาสนา และพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ ผู้คนมองว่าร่างกายที่สักยันต์คือร่างกายที่ศักดิ์สิทธิ์ มีพลังอำนาจพิเศษ แต่ในปัจจุบัน ทัศนคติของผู้คนที่มีต่อการสักยันต์เริ่มเปลี่ยนไป ผู้คนรุ่นใหม่มองการสักเป็นเรื่องของศิลปะ ความสวยงาม แฟชั่น และรสนิยมส่วนตัว มากกว่าจะยึดติดกับความเชื่อหรือคตินิยม การเลือกลายสักจึงเป็นไปตามกระแสนิยม เอกลักษณ์เฉพาะตัว หรือไลฟ์สไตล์ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับเรื่องความหมายตามคติโบราณ (ณัฐภูมิ เจริญวงศ์, 2557)

การให้ความหมายใหม่กับการสักยันต์นี้ ทำให้วัฒนธรรมการสักขยายวงกว้างออกไปในกลุ่มคนรุ่นใหม่ เยาวชน คนในเมือง ที่แตกต่างจากเดิมที่มักจำกัดอยู่กับกลุ่มผู้นับถือ นักรบ หรือกลุ่มชายขอบในสังคมเท่านั้น การสักกลายเป็นเทรนด์ความนิยมอย่างหนึ่ง เห็นได้จากกระแสการโชว์รอยสักของคนดัง นักร้อง นักแสดง ไอดอลต่างๆ ที่ปรากฏตามสื่อ โซเชียลมีเดีย สร้างแรงบันดาลใจให้วัยรุ่นอยากมีรอยสักเป็นของตนเอง นอกจากนี้ การเกิดขึ้นของร้านสักสมัยใหม่ตามห้างสรรพสินค้า ย่านการค้าใจกลางเมือง รวมถึงการ์ตูน นิยาย ภาพยนตร์ที่มีตัวละครมีรอยสัก ก็ช่วยทำให้ภาพลักษณ์ของการสักเป็นเรื่องปกติธรรมดา น่าสนใจ และเข้าถึงได้ง่ายสำหรับคนทั่วไปมากขึ้น (เจษฎา นกน้อย และคณะ, 2559)

การสักยันต์ในฐานะศิลปะบนเรือนร่างยังเป็นการแสดงออกถึงตัวตน อัตลักษณ์ รวมถึงปรัชญาชีวิต และโลกทัศน์ของผู้สักได้ ผ่านการเลือกลวดลายหรือสัญลักษณ์ที่มีนัยยะสำคัญ อาจเป็นความเชื่อส่วนตัว บุคคลต้นแบบ หรือประสบการณ์ชีวิตที่สำคัญ เช่น การสักรูปพ่อแม่ เป็นการแสดงความกตัญญู การสักประโยคทำนองชีวิต เพื่อเตือนใจตนเอง การสักรูปสัตว์ที่ชื่นชอบ เป็นต้น การสักในแง่หนึ่งจึงไม่ได้มีเพียงคุณค่าทางสุนทรียะเท่านั้น แต่ยังเป็นการสื่อสารความเป็นตัวตนและเรื่องราวชีวิตผ่านภาพบนผิวหนังอีกด้วย

นอกจากนี้ การสักยันต์ยังมีความหมายในการรวมกลุ่มทางสังคมอีกด้วย คนที่มีรอยสักเหมือนกัน มักจะมีความรู้สึกผูกพัน มีอัตลักษณ์ร่วม เป็นสัญลักษณ์ของการอยู่ในกลุ่มเดียวกัน เช่น กลุ่มนักเต้น นักบิณฑิหรือแก๊งมอเตอร์ไซค์ที่มักสักลายเหมือนกัน การรวมกลุ่มผ่านรอยสักนี้เป็นลักษณะเฉพาะของการสร้างสังคมใน

ยุคใหม่ ที่อยู่บนพื้นฐานของรสนิยมและความชื่นชอบส่วนตัว ต่างจากในอดีตที่การมีรอยสักเหมือนกันมักเป็นเรื่องของกลุ่มชาติพันธุ์ ศาสนา หรือสถานะทางสังคมเท่านั้น สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมย่อยที่เข้มแข็งซึ่งก่อตัวจากความหมายใหม่ๆ ของการสักในสังคมไทยร่วมสมัย (สาวิตรี ทยานศิลป์, 2564)

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยม และการให้ความหมายใหม่ของการสักยันต์ จึงส่งผลให้วัฒนธรรมการสักขยายตัวกว้างขวาง เป็นที่ยอมรับและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นในสังคมไทยปัจจุบัน จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์เฉพาะกลุ่ม กลายมาเป็นศิลปะบนเรือนร่างที่อิสระหลากหลายในวงกว้าง การสักถูกให้ความหมายในเชิงสุนทรีย์ การแสดงออกทางตัวตน และการรวมกลุ่มทางสังคม ภายใต้บริบทของความเป็นปัจเจกและวัฒนธรรมบริโภคนิยมอย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงนี้อาจส่งผลต่อการลดคุณค่าและความสำคัญบางประการของการสักในเชิงจิตวิญญาณและปฏิบัติการทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมด้วยเช่นกัน

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงการสักยันต์ต่อคุณค่า จริยธรรม และการสืบทอดทางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงความหมายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการสักยันต์ อาจส่งผลกระทบต่อคุณค่าและการสืบทอดทางวัฒนธรรมบางประการ เนื่องจากการสักยันต์แบบใหม่ได้เข้ามาแทนที่การปฏิบัติแบบดั้งเดิมไปมาก แนวคิด ความเชื่อ วิธีการ และคติความหมายของการสักยันต์ในอดีต ซึ่งเคยเป็นแก่นสำคัญของพิธีกรรมที่ศักดิ์สิทธิ์ สาขาวิชาชีพที่ทรงคุณค่า กลายเป็นเรื่องรอง ไม่ได้ได้รับความสนใจจากคนยุคใหม่เช่นเดิม ชุมชนและสถาบันทางสังคมที่เคยมีบทบาทในการสืบทอดภูมิปัญญาและถ่ายทอดวิชาการสักยันต์แบบดั้งเดิม ก็อาจสูญเสียพื้นที่และความสำคัญลงเรื่อยๆ ด้วย (สนิท ศรียุค, 2550)

ขณะเดียวกัน การสักยันต์แบบใหม่ที่มุ่งเน้นเรื่องความสวยงามและการแสดงออกเป็นหลัก อาจมีความเสี่ยงในทางจริยธรรมและสุขภาวะบางประการ เนื่องจากการสักในปัจจุบันเข้าถึงได้ง่าย และขาดระบบควบคุมกำกับที่ดีเพียงพอ ทำให้การเลือกรับบริการสักจากสถานที่ที่ไม่ได้มาตรฐานอาจก่อให้เกิดปัญหาด้านสุขภาพได้ เช่น การติดเชื้อ การแพ้หมึกสัก เป็นต้น รวมถึงอาจมีการใช้เข็มสักที่ไม่สะอาด หมึกสักเถื่อน หรือไม่ทำความสะอาดอุปกรณ์อย่างถูกต้อง ก็เป็นอันตรายไม่น้อย นอกจากนี้ การนำลวดลายสักที่มีเนื้อหารุนแรง ลามก สื่อความหมายในทางลบ หรือลวดลายที่ละเมิดลิขสิทธิ์มาสัก ก็ถือเป็นปัญหาทางจริยธรรมที่ต้องพิจารณาด้วย

การรับมือกับผลกระทบเหล่านี้ จึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสักยันต์ ทั้งในมิติของคุณค่าทางวัฒนธรรมและ ผลกระทบทางสุขภาพและจริยธรรม เพื่อให้คนรุ่นใหม่สามารถเลือกรับและปรับใช้การสักยันต์ได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนหรือผู้ที่สนใจอยากสัก ควรมีการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เช่น การให้ข้อมูลและคำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการเลือกร้านสักที่ถูกสุขอนามัย เทคนิคการดูแลรักษารอยสักหลังการสัก ข้อควรระวังเกี่ยวกับเนื้อหาหรือความหมายของลวดลายสัก เป็นต้น รวมถึงการให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับคุณค่าของการสักยันต์แบบดั้งเดิมในฐานะมรดกทางวัฒนธรรมที่ควรเรียนรู้และอนุรักษ์สืบสานต่อไป (ศุภณัฐ วัฒนวิทย์, 2563)

นอกจากนี้ ควรพิจารณาการในการกำกับดูแลและควบคุมคุณภาพของสถานประกอบการสักให้ได้มาตรฐาน ปลอดภัย และเป็นไปตามหลักจริยธรรมวิชาชีพ เช่น การจัดทำหลักสูตรอบรมและออกใบรับรองมาตรฐานแก่ช่างสัก การตรวจสอบใบอนุญาตของร้านสัก การควบคุมราคาและคุณภาพการบริการ การกำหนดเกณฑ์อายุขั้นต่ำของผู้รับบริการสัก ฯลฯ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคและยกระดับคุณภาพของธุรกิจร้านสักให้ดีขึ้น รวมถึงป้องกันไม่ให้ผู้ประกอบการหรือช่างสักบางส่วนใช้ประโยชน์จากกระแสการสักในทางที่ผิดหรือเกินเลยไป

ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงความหมายและคุณค่าของการสักยันต์ไทยในยุคปัจจุบัน แม้อาจส่งผลกระทบต่อ การสืบทอดองค์ความรู้และการปฏิบัติแบบดั้งเดิมบางประการ รวมถึงอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงด้านสุขภาพ

และจริยธรรมบางอย่างตามมาด้วย แต่ในทางกลับกัน การขยายตัวของวัฒนธรรมการสักร่วมสมัย ก็เป็นโอกาสในการสร้างความตระหนักรู้ ความเข้าใจ และการทบทวนคุณค่าของการสักยันต์ทั้งแบบใหม่และแบบโบราณในสังคมวงกว้างด้วยเช่นกัน ผ่านการให้ความรู้ที่ถูกต้อง การสร้างมาตรฐานที่ดี และการส่งเสริมให้เกิดการสักที่มีคุณภาพและคุณธรรม จะช่วยให้วัฒนธรรมการสักยันต์ไทยสามารถดำรงอยู่และพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืนท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยปัจจุบัน

สรุป

การสักยันต์ไทยได้เปลี่ยนผ่านจากพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์ในอดีต มาสู่การเป็นศิลปะร่วมสมัยบนเรือนร่างในปัจจุบัน โดยมีพัฒนาการทั้งในด้านรูปแบบ เทคนิควิธีการ ความเชื่อ ความหมาย และบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ในยุคก่อน การสักยันต์เป็นเรื่องของพิธีกรรม ไสยศาสตร์ และความศักดิ์สิทธิ์ ผูกโยงกับคติความเชื่อเรื่องอำนาจเหนือธรรมชาติและสิ่งที่มองไม่เห็น การสักคือการใช้ร่างกายเป็นสื่อในการดึงดูดหรือผนวกรวมพลังอำนาจศักดิ์สิทธิ์เข้ามาไว้กับตัว เป็นเครื่องรางของขลังที่ติดตัวไปทุกหนทุกแห่ง ขณะที่ในปัจจุบัน การสักยันต์ได้ผสมเข้ากับวัฒนธรรมสมัยใหม่ กลายเป็นการแสดงออกถึงศิลปะ สุนทรียะ ความเป็นตัวตน และรสนิยมส่วนบุคคล มีความหมายในแง่ของภาพลักษณ์ บุคลิกภาพ และการสร้างสรรค์มากกว่าพลังอำนาจ อย่างไรก็ตาม พัฒนาการของการสักยันต์ไม่ได้ดำเนินไปในทิศทางเดียว แต่มีความซับซ้อนและหลากหลายในตัวเอง การสักยันต์ดั้งเดิมที่เน้นคุณค่าเชิงจิตวิญญาณยังคงมีอยู่คู่ขนานไปกับการสักแบบใหม่ที่เน้นความสวยงามเชิงศิลปะ สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายและการผสมผสานกันของความเชื่อและแนวคิดที่แตกต่างบนพื้นที่ร่วมเดียวกันของร่างกายมนุษย์ แม้บริบทและความหมายจะเปลี่ยนแปลงไป แต่การสักยันต์ก็ยังคงบทบาทในการบอกเล่าเรื่องราวของผู้คนในสังคมได้เสมอ การเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมการสักยันต์ไทยก่อให้เกิดทั้งโอกาส ความท้าทาย และผลกระทบหลากหลายประการ การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง การอนุรักษ์และฟื้นฟูการสักแบบดั้งเดิมในฐานะมรดกภูมิปัญญา ควบคู่ไปกับการพัฒนามาตรฐานและจริยธรรมของการสักร่วมสมัย จะเป็นแนวทางสำคัญในการรักษาสมดุลและสร้างความยั่งยืนให้กับวัฒนธรรมการสักยันต์ไทยต่อไปในอนาคต การสักยันต์จึงเป็นมากกว่าแค่ภาพบนผิวหนัง แต่เป็นวัฒนธรรมที่มีชีวิต สะท้อนภาพความเป็นไปของผู้คนในสังคมไทยแต่ละยุคสมัย และทำหน้าที่เชื่อมโยงมิติทางกายภาพ จิตวิญญาณ ศิลปะ ความเชื่อ ตัวตน และคุณค่าความหมายเข้าด้วยกัน ผ่านศิลปะอันวิจิตรบนเรือนร่างของผู้คน การศึกษาการสักยันต์ไทยจึงเป็นการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมไทยในอีกมิติหนึ่งที่ลึกซึ้งและน่าสนใจ

เอกสารอ้างอิง

- กรมศิลปากร. (2560). นิทรรศการ “ศิลปะสักสยาม”. กรมศิลปากร.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2528). วัฒนธรรมข้าม: บทบาทของข้าราชการบริพาร. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เจษฎา นกน้อย และคณะ. (2559). การสร้างอัตลักษณ์ผ่านรอยสักในกลุ่มวัยรุ่นไทย. วารสารสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา, 35(2), 71-100.
- เฉลิมพล มั่งคั่ง. (2559). วัฒนธรรมการสักของคนไทย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภูมิ เจริญวงศ์. (2557). ความเชื่อและพิธีกรรม : การสักยันต์และการสักลาย. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ.
- นิธิตา บุรณเศรษฐกุล. (2555). โลกของร่างกายในสังคมไทยสมัยใหม่. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.
- พระราชรัตนรังษี. (2553). คัมภีร์ยันต์พระพุทธศาสนา. อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2563). การสักในสังคมไทยร่วมสมัย: ความหมาย อัตลักษณ์ และพลวัตทางวัฒนธรรม. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

สนิท ศรีคำ. (2550). ยันต์ลาว พุทธศาสนากับไสยศาสตร์ในสังคมอีสาน. มติชน.

สาวิตรี ทยานศิลป์. (2564). ภาพสะท้อนสังคมไทยผ่านวัฒนธรรมการสัก. โอเพนบุ๊กส์.